

คุณค่าต้านวรรณศิลป์

ในวรรณคดีและวรรณกรรม

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

“วรรณศิลป์” หมายถึง ลักษณะดีเด่นทางด้านวิธีแต่ง การเลือกใช้
ถ้อยคำ สำนวน สีสลา ประโยค และความเรียงต่าง ๆ ที่ประณีต งดงาม หรือ
มีรสชาติเหมาะสมกับเนื้อเรื่องเป็นอย่างดี

วรรณกรรมที่ใช้วรรณศิลป์ชั้นสูงนั้นจะทำให้คนอ่านได้รับผลในทาง

อารมณ์ความรู้สึก

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

1. การใช้โวหาร

บรรยายโวหาร เป็นการเล่าเรื่อง เล่าเหตุการณ์ที่มีเวลา สถานที่ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ต่อเนืองกัน การบรรยายมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่าน เข้าใจว่าเรื่องราวนั้น ๆ เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

1. การใช้โวหาร

พรรณนาโวหาร เป็นการให้รายละเอียดของเรื่องราว เพื่อให้

ผู้อ่านเห็นสภาพหรือลักษณะที่ละเอียดลออและพรรณนาความรู้สึกกระทบ

อารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่าน

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

1. การใช้โวหาร

อุปมาโวหาร คือ โวหารเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง

เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

2. การใช้ภาพพจน์

อุปมา คือ การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

โดยใช้คำเชื่อมที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า " เหมือน "

เช่น ตีใจเหมือนปลากระตี่ไต้หน้า เจียบราวกับป่าเช่า

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

2. การใช้ภาพพจน์

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่ง 2 สิ่ง ด้วยคำว่า “เป็น, คือ”
หรืออาจละคำว่า “เป็น, คือ

ลูกคือดวงตาดวงใจของพ่อแม่ เธอคือดอกฟ้าแต่ฉันนั้นคือหมาวัด

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

2. การใช้ภาพพจน์

สัทพจน์ คือ การเลียนเสียงธรรมชาติหรืออาจหมายถึง

การใช้คำที่มีเสียงบ่งถึงสี แสง ท่าทาง ฯลฯ ได้ด้วย

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

2. การใช้ภาพพจน์

เกรียงน่องเหยียดสากยกปล่อย**ตกตุม**

ข้าวเปลือกยุบสากซ้าลงตำใหม่

ขาถอนแครงแข็งขยับรับทันใด

เหยียบลงไป**ตักตักตุม**ยุบย่ำตัง

(ยิ้มของแม่โพสพ : จีระนันท์ พิตรปรีชา)

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของคุณค่าด้านวรรณศิลป์

3. การสรรคำ

การสรรคำ คือ การเลือกใช้คำให้สื่อความคิด ความเข้าใจ

ความรู้สึก และอารมณ์ได้อย่างงดงาม โดยคำนึงถึงความงามตามเสียง

โวหาร และรูปแบบคำประพันธ์

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของการสรรคำ

- การใช้คำให้ถูกต้องตรงตามความหมาย
- การเล่นเสียง
- การเล่นคำ
- การหลាកคำ
- การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การใช้คำให้ถูกต้องตรงตามความหมาย

สุมาลีเตรียมอาหารกลางวัน

เธอตัดผักคะน้าเป็นท่อนยาว ๆ

หั่นเนื้อหมูเป็นชิ้น ๆ แล้วบดจนละเอียด

แล่นเนื้อวัวเป็นแผ่นบาง ๆ

ซอยกระเทียมเป็นชิ้นเล็ก ๆ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นเสียง

การเล่นเสียง คือการเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ใดแก่

การเล่นเสียงพยางค์ชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเพิ่มความไพเราะ

และแสดงความสามารถของกวีที่แม้จะเล่นเสียงของคำแต่ยังคงความหมายไว้ได้

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นเสียงพยัญชนะ

เมื่อมีมากมามีมิตรหมายมอง

เมื่อหม่นหมองมิตรมองเหมือนหมูหมา

เมื่อไม่มีหมดมิตรมุ่งมองมา

เมื่อมอดม้วยแม้หมูหมาไม่มามอง

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นเสียงสระ

ดูขุขุฟูตฟู

พรุพรุ

หนูสู่อูบอู

สูตสู

อูสูอูอูสู

อูอู

อูอูอูอูอู

อูอูอูอู

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นเสียงวรรณยุกต์

เสียงซออ้ออ้ออ้อ

เอื้อยเพลง

จับปีเต้ตั้งเต้ตั้ง

เต้ตั้ง

คลุยตุ้ยตุ้ยตุ้ยหนง.

หน่งเน่ง ระนาดเฮ

ซ้องหน่องหนองน่องหน้อง.

พริ้งพริ้งพริ้งตโกน

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นเสียง

เสนาสุสุสุ

ศรีเพลง

ยั้งคำยหลายเมืองแยะ

แยะแยะ

รุกรันรันรนแรง

ฤทธิรับ

ลวงล่วงล้วงวังแล้ว

รวบเร้าเอามา

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

การเล่นคำ คือ การสรรคำมาเรียงร้อยในคำประพันธ์

โดยพลิกแพลงให้เกิดความหมายพิเศษและแปลกออกไปจากที่ใช้กันอยู่

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

การเล่นคำซ้ำ

คือการนำคำคำเดียวกันมาใช้ซ้ำ ๆ กัน ในที่ใกล้ ๆ กัน เพื่อย้ำ
ความหมายให้หนักแน่นมากขึ้น เช่น

ทั้งหลาวลมหลาวพรมน้ำค้างพราว ไหนจะหนาวซากพาศิลาเย็น

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

การเล่นคำพ้อง

คือการนำคำพ้องมาใช้คู่กันให้เกิดความหมายที่สัมพันธ์กัน เช่น

“นาง**นวล**จับนาง**นวล**นอน เหมือนพี่**นวล**สมจินตะหรา

จากพรากจับ**จาก**จ่านรรจา

เหมือน**จาก**นางสะการะวาตี”

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

ซ้ำคำ	เสียงเหมือน	ความหมายเหมือน
เล่นคำ	เสียงเหมือน	ความหมายต่าง

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้

มีควัน

ห้ามสุริยะแสงจันทร์

ส่องไซรั

ห้ามอายุให้หั้น

คืนเล่า

ห้ามตั้งนี้ไว้ได้

จึงห้ามนินทา

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การเล่นคำ

นวลจันทร์เป็นนวลจริง

เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา

คางเบือนเบือนหน้ามา

ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การหลាកคำ

การหลាកคำคือ คำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายกันมาก

แต่ใช้ในบริบทต่าง ๆ กัน หรือเรียกอีกอย่างว่า คำไวพจน์

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การหลាក់คำ

มีดสั้นแสงเทียบประทีปส่อง

ก็พ้องแสงจันทร์กระจ่างสว่างส่อง

บุปผชาติสาดเกสรขจรลง

บุษบงเบิกแบ่งระบัดบาน

เรณูवलหวนหอมมารวยริน

พระพายพัดประทีนกลิ่นหวาน

เฉื่อยฉิวปลิวรสสุมามาลัย

ประสานสอดทอกลิ่นระยับไป

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การใช้ปฏิพจน์ (คำถามเชิงวาทศิลป์)

ปฏิพจน์ คือ การเรียงถ้อยคำให้เป็นประโยคเชิงถาม แต่เจตนาที่แท้จริงไม่ได้ถาม เพราะไม่ต้องการคำตอบ แต่ต้องการเน้นให้ข้อความมีน้ำหนักดึงดูดความสนใจและให้ผู้ฟังติดตาม หรือบางทีอาจเรียกว่า “คำถามเชิงวาทศิลป์”

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การใช้譬喻 (คำถามเชิงวาทศิลป์)

เห็นแก้วแววับที่จับจืด

เมื่อไม่เอื่อมจะไต่อย่างไรมี

โยไม่คิดอาจเอื่อมให้เต็มที

อันมณีหรือจะโลดไปถึงมือ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การใช้เปรียบเทียบ (คำถามเชิงวาทศิลป์)

ยังมีได้ทดแทนสนองคุณ

หรือมาละลูกไว้ให้อา वर्ณ

ซึ่งการอุญรักพร่ำสั่งสอน

หนีไปอมรมเมืองฟ้า

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

การใช้ภาษา (คำคมเชิงวาทศิลป์)

ใครหนอรักเราเท่าชีวิต

ใครหนอ ใครกันให้เราขี้คอ

ใครหนอชักรวนตุหนงสีจ่อ

รู้แล้วละก็อย่ามัวรังรองทดแทนบุญคุณ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

EX. ศิลปะในการประพันธ์ตามข้อใดปรากฏในคำประพันธ์ต่อไปนี้

กลืนแก้วแก้วกลืนชัต

นามแก้วตอกแก้วคือ

1. การเล่นคำ

3. การใช้คำอุปมา

5. การเล่นเสียงหนักเสียงเบา

พระพายพัดรำเพยกระพือ

แก้วเนตรพินี้ใช้ใคร

2. การหลាកคำ

4. การเลียนเสียงธรรมชาติ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

EX. ศิลปะในการประพันธ์ตามข้อใดไม่ปรากฏในคำประพันธ์ต่อไปนี้

ถึงบางพឹងพឹងรังก็รังร้าง
มาแสนยากพากพิกับเพื่อนชาย

1. การเล่นคำ
3. สัมผัสสระ
5. การเล่นเสียงวรรณยุกต์

ไอ้อุรารุ่ร้อนอ่อนกำลัง
พี่ร้างนางร้างรักสมัครหมาย
แม่เพื่อนตายมิได้มาพยาบาล

2. การหลាកคำ
4. สัมผัสพยัญชนะ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

**EX. คำประพันธ์ข้อใดมีแต่สัมผัสพยัญชนะภายในวรรคเพียงอย่างเดียว
ไม่มีสัมผัสสระ**

1. พระเด็ดดอกกาหลงประยงค์แย้ม	มาให้ทราวม้วยไส้แซมมวยพม
2. อกอ้อยไม่เคยเต็นไพร	เคยสำราญแต่ในพระบุรี
3. กอพฤษธารายทางหล่นใบพลัด	บ้างระบัดใบอ่อนออกเต็มต้น
4. เห็นเล็บนางแบ่งบานตระการตา	เหมือนนขาโถมงามทราวม้วย
5. กูดอกสร้อยฟ้าระย้าย่อย	เหมือนสายสร้อยประดับดวงทรวงสมร

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

EX. ข้อใดเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์

1. ตุก่อนกัลยาในวาริ	เมืองลงการานีไปทางไหน
2. พระโณมงามนามกรชื่อไร	จงบอกไปให้หมดอย่าปิดกัน
3. พระแม่เจ้าเตี้ยวนี้อยู่ที่ไหน	พ่อตั้งเนื้อตั้งใจออกมาหา
4. กรรมแล้วแก้วตาของพี่เอ๋ย	ใครเลยจะช่วยแก้ไข
5. ถ้าแม่ันพระพ่อมาฆ้องอน	มารดรจะตีด้วยหรือไม่

คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในวรรณคดีและวรรณกรรม

EX. ข้อใดเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์

1. ชีพระหัตถ์ตรีสบอกพระน้องรัก	ประหลาดนักสัตว์นี้มันเชื่อไร
2. เมื่อครั้งโคมยงอยู่ลงกา	ไต่เห็นอสุราริหาไม่
3. ทั้งสองเจ้าเฝ้าพงษ์ผู้ใด	จงแจ้งไปโดยสัจจา
4. ครั้งนี้มีชั้วก็เหมือนชั้ว	กรรมของตัวจะโกรธโทษใครได้
5. ญูศิลป์ศึกดาวิชาการ	ใครเป็นอาจารย์สั่งสอนมา